

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI DE CLUJ-GHERLA, CU UN ADAOS NEOFICIAL

Abonamentul pe un an 200 Lei. — Apare de 2 ori pe lună. — Inserațiuni se primesc după învoială

PARTEA OFICIALĂ

Numiri.

Mult Onoratul *Demetriu Rusu*, paroh în *Sânicoara* și protopop al tractului *Câmpia* a fost numit *arhidiacon onorar*.

Fântânele 4 Septembrie 1939 cu ocazia vizitei canonice și publicat în ședința consistorială ținută la 12 Septembrie 1939.

Nr. 6712.

Onoratul *Aurel Mureșian*, paroh în *Sucutard*, tractul *Câmpiei*, este numit protopop onorar cu facultatea de-a purta brâu roșu.

Sucutard, 29 August, cu ocazia vizitației canonice publicat în ședința consistorială ținută la 12 Septembrie 1939.

Nr. 6712.

Onoratul *Elie Gordon*, paroh în *Manic*, tractul *Câmpiei*, este numit protopop onorar cu facultatea de-a purta brâu roșu.

Manic 1 Septembrie, cu ocazia vizitației canonice, publicat la 12 Septembrie în ședința consistorială.

Nr. 6712.

Onoratul *Teodor Pop*, paroh în *Fântânele*, tractul *Câmpiei*, este numit protopop onorar cu facultate de-a purta brâu roșu.

Fântânele 4 Septembrie cu ocazia vizitației canonice publicat în ședința consistorială ținută la 12 Septembrie 1939.

Nr. 6712.

Onoratul *Ioan Rotaru*, paroh în *Mateiu*, tractul *Câmpiei*, este numit protopop onorar cu facultatea de-a purta brâu roșu.

Mateiu, cu ocazia sfințirii bisericii și publicat în 12 Septembrie 1939, în ședința consistorială.

Nr. 6614.

Onoratul *Emil Mihălean*, administrator parohial în *Țentea*, tractul *Câmpia* este numit paroh.

Dat în *Țentea* cu ocazia vizitației canonice și publicat în ședința consistorială ținută la 12 Septembrie 1939.

Nr. 6721.

Onoratul *Ștefan Mureșian*, administrator parohial în *Sânmartin*, tractul *Câmpiei* este numit paroh.

Dat în *Sânmartin* cu ocazia vizitației canonice și publicat în ședința consistorială ținută la 12 Septembrie 1939.

Nr. 6721.

Onoratul *Izidor Falup*, administrator parohial în *Jimbor*, tractul *Câmpiei* este numit paroh.

Dat în *Jimbor* cu ocazia sfințirii bisericii și publicat în ședința consistorială ținută la 12 Septembrie 1939.

Nr. 6721.

Onoratul *Vasile Cesărean*, administrator parohial în *Copru*, tractul *Câmpiei* este numit paroh.

Dat în *Copru* cu ocazia vizitației canonice și publicat în ședința consistorială ținută la 12 Septembrie 1939.

Nr. 6712.

Onoratul *Tertulian Micu*, administrator parohial în *Feldioara*, tractul *Câmpiei* este numit paroh.

Dat în *Feldioara* cu ocazia vizitației canonice și publicat în ședința consistorială ținută la 12 Septembrie 1939.

Nr. 6712.

Onoratul *Demetriu Rusu*, administrator parohial în Chețiu, tractul Câmpiei este numit paroh.

Dat în Chetiu cu ocazia vizitației canonice și publicat în ședința consistorială ținută la 12 Septembrie 1939.

Nr. 6712.

Hirotoniri.

În ziua de 18 August 1939 a fost hirotonit întru ipodiaton și diacon în Capela Reședinței episcopoești din Cluj, iar în ziua de 20 August, cu ocazia consacrării bisericii din Beudiu, întru preot, clericul *Grigore Pop*.

Cluj, la 25 August 1939.

Nr. 6234.

În ziua de 12 Septembrie 1939 a fost hirotonit întru ipodiaton și diacon în Capela Reședinței episcopoești din Cluj, iar în 14 Septembrie 1939, la Sfânta Mănăstire a Strâmbului, întru preot, clericul absolvent *Vasile Mireșan*.

Cluj, la 15 Septembrie 1939.

Nr. 663.

Primire în clerul tânăr.

Impărtășim Veneratul Cler, că la concursul ce s'a ținut în 17 August a. c. pentru primirea în clerul tânăr și pe cursul I al Academiei de Teologie au fost primiți următorii tineri:

1. *Ilieșu Victor*, din Șomcuta Mare.
2. *Mârza Pavel*, din Ghiolți.
3. *Rus Vasile* din Bonțida.
4. *Dordai Augustin* din Cluj.
5. *Biluca Miron* din Ceneleş.
6. *Tripon Florian* din Spișoș.
7. *Răfan Andrei* din Mititei.
8. *Retegan Gheorghe* din Căianul Mic.
9. *Pașca Gavril* din Silivaș.
10. *Plăian Nicolae* din Chiuza.
11. *Zăpârțan Vasile* din Mănăstirea.
12. *Ciceu Emil* din Mireș.
13. *Pop Damian* din Dej-Dealul Viilor.

Cluj, din șed. cons. 17 August 1939.

Nr. 6294.

Concursul teologic la Colegiul Pio Romeno.

În urma avizului Sfintei Congregații „Pro Ecclesia Orientali” Nr. 254/1936 din 21 Iulie a. c., conform căruia se

primesc 2 alumni din dieceza de Cluj-Gherla pe anul școlar ce urmează în colegiul românesc din Roma, publicăm concurs cu termenul de 1 Octombrie a. c. pentru aceste 2 posturi pe lângă următoarele condițiuni:

1. Recurenții să aibă diploma de bacalaureat dela liceu ori diploma de capacitate dela Școala Normală.

2. Să recurgă numai cei deplini sănătoși și cari doresc să devină preoți celibi.

3. Preoții și clericii absolvenți, nu pot reflecta la aceste posturi.

4. Sfânta Congregație se îngrijește de locuință și vipt, dar speșele pentru cărți, haine și taxe școlare, le supoartă familiile recurenților.

5. Diecezele asigură speșele de drum pentru dus, iar la reîntoarcere numai dacă recurenții vin cu studiile terminate.

6. La cerere vor anexa următoarele acte:

a) Extrasul de botez.

b) Diploma de bacalaureat ori capacitate.

c) Certificatul de moralitate dela parohul propriu.

d) Certificatul de moralitate dela profesorul de religie.

e) Extrasul de naștere dela ofițerul stării civile.

f) Certificat medical.

g) Declarație că nu se va întoarce dela Roma până la terminarea studiilor și se va sfinți de preot celibe.

h) Declarația părinților că se învoiesc să supoarte taxele indicate la p. 4 și cele eventuale la p. 5 precum și aceea ca fiul lor să devină preot celibe.

7. Recurenții își procură pașaportul pe speșele lor. Pe la mijlocul lui Octombrie trebuie să fie deja la Roma.

Cu cererile provăzute cu actele necesare reflectanții au a se prezenta înaintea noastră.

Purtătorii oficiilor parohiale profesorii de religie și cateheții vor da o publicație cât mal largă acestui concurs.

Cluj, la 15 Septembrie 1939.

Nr. 5866.

Pentru un monument neperitor în memoria Marei Regina Maria.

Venerați Frați,

După cum este cunoscut Venerați Frați în țară s'a pornit o mare acțiune în vederea ridicării unui monument neperitor întru pomenirea și spre slava memoriei marei Regine Maria ctitoră a României Mari, alătura de Regele Ferdinand I. Meritele ei neperitoare întru făurirea întregirii naționale trăesc viu în fiecare conștiință de român. Inaltele ei calități spirituale au ridicat la mare cinste și apreciere Țara noastră și în streinătate.

Datoria din dragoste a tuturor românilor este să contribue după puterile lor la aducerea fondului ne-

cesar ridicării unui măreț monument de pomenire românească și cseștinească întru pomenirea ei.

De acea lăsăm tuturor oficiilor parohiale ca în mai multe dumineci să arate poporului acea ce se pregătește în amintirea marei Regini, și apoi, să hotărască în careși să se facă colectă în acest scop până la sfârșitul anului curent.

Sumele se vor înainta la Venerata Administrație Capitulară cu indicația »Pentru monumentul Regina Maria« raport ordinariatului prin mult Onoratele oficii protopopești cari vor pregăti conspectele necesare pentru noi.

Din șed. cons. 15 Septemvrie 1939.

Nr. 6222.

Ordine Ministeriale:

Plata impozitului la Stat de către antreprenori.

Publicăm spre orientare Veneratului Cler circulara de mai la vale a Onoratului Minister al Finanțelor.

Copie, dege circulara Ministerului de Finanțe Nr. 201693-939, înreg. la Nr. 35149-939, către Ministerul Cultelor și Artelor.

Potrivit dispozițiilor cuprinse în legea modificatoare a contribuțiilor directe din 1 Aprilie 1939, antreprenorii de lucrări publice și particulare sunt supuși impozitelor directe potrivit unei metode speciale de impunere care implică cunoașterea și cercetarea fiecărui contract de antrepriză în parte.

Pentru a pune organele fiscale în situație să cunoască toate contractele de antrepriză încheiate cu Statul, autoritățile locale și toate stabilimentele publice și a stabili la timp drepturile de impozit, avem onoare a vă ruga binevoii a dispune, ca toate serviciile din Administrația Centrală și Exterioară a aceluși Departament precum și toate instituțiile dependente, tute-

late sau controlate de acel Departament, care încheie diferite contracte de antreprize, să facă cunoscute organelor fiscale, și anume Administrațiilor financiare de constatare în circumscripțiile cărora se execută lucrările respective, toate contractele de acest fel încheiate în trecut, care se află astăzi în curs de executare, precum și cele ce se vor încheia în viitor, comunicând numele și domiciliul antreprenorilor respectivi, valoarea și obiectul contractelor, locul și termenele de executare.

Totodată, vă rugăm să binevoii a recomanda serviciilor și instituțiilor ce țin de Departamentul Dvs, ca să dea organelor fiscale, la cerere, tot concursul necesar pentru a determina elementele necesare impunerilor, comunicând cu toată urgența datele și informațiunile ce li se cer, atât în ceea ce privește conținutul contractelor și evoluția executării lucrărilor, cât și în ceea ce privește valoarea, modul și datele de achitare a prețurilor.

p. Ministru (ss) N. Oghină

Director (ss) P. Vasiliu.

Nr. 6525.

Publicăm mai jos adresa Onoratului Minister al Cultelor și Artelor spre conformare.

Copie. Ministerul Cultelor și Artelor Direcțiunea Contabilității Nr. 10356-1939. În legătură cu adresa noastră Nr. 10356 din 6 Martie a. c. avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune că atât cancelaria acelei instituțiuni cât și toate instituțiunile dependente, inclusiv toate bisericile, să pună la dispoziția primăriilor din localitățile respective toate datele cerute de Ministerul Inventarierii Avuțiilor Publice. p. Ministru, ss. Indescifrabil. p. Director general, ss. Indescifrabil.

Cluj, la 25 August 1939.

Nr. 6401.

Ministerul de Interne Direcțiunea Administrației de Stat No. 7285 A din 12 Aprilie 1939.

Exelență.

Ministerul Cultelor și Artelor ne aduce la cunoștință, prin adresa No. 15.000-1939, că din numeroasele reclamațiuni primite și din anchetele făcute în diferitele părți ale țării, rezultă că unii ofițeri de stare civilă nu respectă toate dispozițiunile privitoare la trecerile de la un cult la altul, cuprinse în art. 45 al legii pentru regimul general al cultelor și în instrucțiunile întocmite pentru aplicarea acestor dispozițiuni, publicate în Monitorul Oficial No. 149 din 10 Iulie 1938.

Pentru a se pune capăt abaterilor constatate până acum, dela textul categoric al legii și al instrucțiunilor citate, zisul Departament cere a se pune în vedere ofițerilor de stare civilă următoarele:

1. Oricine a împlinit vârsta de 18 ani — femeile măritale și înainte de împlinirea acestei vârste — poate trece dela un cult la altul și poate părăsi un cult fără a trece la altul devenind astfel aconfesional. Aconfesional devine acela care părăsește unul din cultele amintite la art. 21 al Legii pentru regimul general al cul-

telor fără a îmbrățișa altul din cultele citate acolo. Prin urmare dacă cineva, de pildă, declară că părăsește cultul ortodox și că dorește să treacă la baptism, adventism ori altă asociație religioasă, ofițerul de stare civilă va indica simplu că declarantul devine aconfesional (Formular I din Instrucțiunile citate).

2. Nu intră în atribuțiunile ofițerului de stare civilă de a cerceta motivele cari determină pe cineva să-și părăsească cultul și să treacă la altul ori să rămână aconfesional.

Asemenea nu intră în atribuțiunile lui de a examina că asociația religioasă (secta), căreia declarantul vrea să-i aparțină în viitor, este ori nu autorizată de Stat. Atribuțiunea lui este numai înregistrarea declarațiilor făcute cu respectarea formelor legale.

3. În conformitatea cu prevederile al. 3 al art. 45 din Legea pentru regimul general al cultelor și cu P. I. al b. al Instrucțiunilor de aplicare a acestui articol, declarațiunea de schimbare a cultului poate fi făcută și în formă autentică (la tribunale și judecătoria în Vechiul Regat, la judecătoria sau notarul public în Transilvania, la tribunal, judecătoria sau notarul public în Basarabia) pe care declarantul o depune apoi la ofițerul stării civile. Acesta nu are căderea de a examina și aprecia dacă tribunalul, judecătoria sau notarul public care a autentificat declarația, a respectat ori nu formele legale. Declarația autentică trebuie primită și înregistrată așa cum se prezintă.

4. Mulți ofițeri de stare civilă refuză înregistrarea declarațiilor de schimbare a cultului pe motivul că declarantul nu „prezintă actele legale“. Singurele „acte legale“ pe cari ofițerul stării civile este în drept a le cere sunt următoarele: a) certificat de identitate în cazul când declarantul este necunoscut; b) certificat de naștere în cazul când nu ar avea altfel posibilitatea de a constata că declarantul a împlinit vârsta de 18 ani,

sau fiind femeie, care nu a atins încă această vârstă, certificat de căsătorie; c) dacă cel ce voește să treacă la alt cult este căsătorit sau divorțat și are copii în căsătorie, va trebui încă să se arate ofițerului de stare civilă pronumele și numele copiilor mai mici de 18 ani de acelaș sex și acelaș cult cu el, locul și data nașterii lor; d) dacă trecerea se face de o persoană căsătorită la cultul celuilalt soț va trebui să se arate pronumele și numele copiilor mai mici de 18 ani, indiferent de sex, cari au același cult cu cel care face trecerea, locul și data nașterii lor; e) dacă femeia care trece la alt cult are copii mai mici de 18 ani, născuți în afară de căsătorie, va trebui să arate pronumele și numele acestor copii indiferent de sex.

Datele dela punctul c) și d) sunt necesare fiindcă în conformitate cu dispozițiunile art. 47 al. 2 și 3 din Legea pentru regimul general al Cultelor, dacă unul din părți trece la alt cult, copiii din sexul lui sub etate de 18 ani urmează cultul părintelui trecut, iar când unul din soți trece la cultul celuilalt, copiii de sub 18 ani urmează indiferent de sex, cultul, acum comun, al părinților. De datele dela punctul e), au nevoie ofițerii de stare civile pentrucă, conform art. 48 din legea citată copiii neligitimi urmează cultul mamei, iar când mama își schimbă cultul toți copiii, indiferent de sex sub vârsta de 18 an, trec automat la cultul nou al ei.

5. Unii ofițeri de stare civilă refuză înregistrarea declarațiilor de schimbare a cultului până când declarantul nu face dovadă că a plătit comunității cultului pe care vrea să-l părăsească toate taxele până la sfârșitul anului în curs, ori nu prezintă declarație autentică în care să-și ia angajamentul că va plăti aceste taxe. Procedura este cu desăvârșire greșită. Este adevărat că art. 46 din legea pentru regimul general al cultelor prevede că oricine trece la alt cult este dator a suporta toate sarcinile materiale impuse de statutele și angajamentele

luate față de cultul părăsit până la sfârșitul anului în care s'a făcut trecerea, însă aceasta este o chestiune care nu-l privește pe ofițerul stării civile, Cultul părăsit are alte căi pentru a ajunge în posesiunea sumelor datorate de credinciosul care-l părăsește.

6. În conformitate cu dispozițiunile aliniatului ultim al art. 45 din legea citată, declarațiunile de schimbarea cultului sunt scutite de timbru.

7. Ofițerii de stare civilă sunt datori conform al. 5 al art. 45 din Legea pentru regimul general al Cultelor, să elibereze declarantului dovadă oficială despre schimbarea cultului, redactată după formularul No. 6 al Instrucțiunilor publicate în Monitorul Oficial No. 149 din 10 Iulie 1928. Aceasta dovadă nu poate fi, sub nici un motiv, refuzată.

Comunicându-Vă cele de mai sus, avem onoare a Vă ruga să binevoiți a lua cuvenitele dispozițiuni potrivit cererii Ministerului Cultelor și Artelor.
s s p. Ministru, *Teodor C. Marinescu*
ss Director, *D. Tomescu.*

Recensiune.

Lucrarea, apărută postum din condeiul fecundului scriitor și fiu al diecesei noastre, dela canonicul *Dr. Victor Bajor*, cuprinde sbuciumul vieții românești aproape una sută de ani, cu referire pragmatică asupra trecutului nostru bimilinar de neam și credință.

Se arată clipele de restriște, se arată clipele de bucurie, prin cari a trecut biserică noastră unită cu Roma în perioada dela 1850—1939.

Lucrarea este foarte instructivă. Pe lângă valoarea istorică bisericească de netăgăduit a lucrării, vreu se remarc valoarea filologică a ei. Se arată în plenitudine ei evoluția treptată, vreme de una sută ani a stilului limbei noastre, Școale românești abea erau. Prelații bisericii noastre își primesc instrucția și educarea în școli latine, germane, maghiare. În vorbirile lor, în scrisul lor, se resimte nobilitatea intelectului lor în școlile respective, traducându-și gândirea latină, germană, italiană etc. în limba română. Și în ce limbă? În limba dulce, armonioasă auzită din leagăn începând, dela scumpa lor mamă. În limba, ce au putut apoi să și-o făurească ei, elita neamului, din puținele scrieri românești, ce existau înainte de vremea lor și pe

vremea lor... De aici vorba lor, scrisul lor, e aproape acelaș cu a masei mari, e limba poporului și a scrierilor din bătrâni, cu acordări proprii limbei din care ș'au primit formarea personalității lor.

Decenii, de decenii, chiar la acelaș arhieru, vedem cum evoluiază în cunoștință de limbă, de stil, până vedem culminând în stiluri chiar sublimе, ca la Erdeli, la Vancea, Sabo. Geniul fermecător al arhierului *Vasile Hossu*, care n'a studiat nici nici clasele primare, nici clasele secundare, universitare, la români, culminează în un grai și un scris neîntrecut nici de un alt contimporan, confirmând pe deplin vederile noastre de evoluție în stil.

Se desprinde din lucrare sublimitatea ce a avut biserica română unită cu Roma, în privința *reînvierii conștiinței naționale românești*. Pe când massa mare română neunită se schilăvea cu jargonul grecesc, slavon, până și în viața de stat, numai în biserică, luceferii români, cari își primeau lumina sufletului lor la sinul dulce al bisericii strămoșești catolice, fie în Roma, fie în Viena, fie în alt loc, aflând originea lor nobilă română, devin apostoli numai ai credinții romane, ci și apostolii, mucenicii și martirii reînvierii conștiinței naționale românești. Cronicarii principatelor române se atășează la aceasta reînviore națională română, tot grație formării sufletului lor în școalele catolice pin Polonia...

Se desprinde din biografii, *identificarea credinții romane cu credeul național*. Toți arhierii, prelații, luceferii literari, cu credința dela Roma, cimentată în originea lor la școlile latine, devin exponenții cei mai convinși ai apărării și promovării conștiinței naționale române. Unii din ei ajung martiri...

Înșiși Papii Romei Eterne, au distins neamul românesc cu *limba liturgică română*. Un fenomen unic în biserica latină, întrucât limba liturgică în biserica romană este pe întreg rotogolul pământului limba latină. Evident, Papii. limba românească, o consideră, și o au considerat totdeauna de limbă latină, o limbă latină vulgară, o limbă neolatină. Cea mai expresivă dovadă pentru a combate pe adversarii noștri, cari ne tăgăduiau ființa noastră de Romani, și continuitatea neîntreruptă a elementului roman în Dacia... Și când se face aceasta? Chiar atunci când teoria istorică despre deșertarea Daciei și reemigrațiunea posterioară a elementului românesc, era în discuție, era la ordinea zilei... Deci Papii deși nu se amestecă, nu intervin direct în discuție, ei ne oferă cea mai splendidă diplomă a romanității noastre și a credinții noastre neîntrerupte cu Roma: „vos genere et sanguine Romani“ erau perle papale încă de prin veacul al XIII-lea...

Studiind prelații uniți cu Roma în Occidentul cult, civilizată, ajungând în posturile

de conducere, pun temelie la școli, la instituțiuni culturale și de educație române similare celor văzute în Occident.

Ce sunt școlile dela Blaj, Beiuș, Năsăud, Șimleu, Oradea, Gherla, Lugoj: gimnaziile teologice, academiile teologice, liceele școlile confesionale, școlile de fete, școlile profesionale, decât fericite modele luate din Occident, pentru a deveni tot atâtea foruri, focare cu jaratecul sfânt și încălzitor de credință și educare națională românească. Nu e mirare că Blajul era desmerdat a fi: „Mica noastră Romă...“ Ba ce e mai îmbucurător, arhierii români uniți, care de care mai cu zel emulează în înălțarea templelor Minervei prin ridicarea așemintelor de cultură, de lumină, de educație pentru neamul românesc, pe lângă templele mărețe înălțate Domnezeului viu.

Istoria bisericească poate fi mândră, cu aceasta lucrare de sinteză a trudirilor arhierilor, prelaților și dignitarilor ei luminați. Toți prelații bisericești ilustrați în lucrare au fost decorul și eroii culturali ai veacului XIX și XX-lea, căci toți au contribuit cu scânteia lor divină la promovarea intereselor mari românești, toți au contribuit la unificarea sufletului românesc și cu osârdie exemplară râvnesc și azi Prinții bisericești la marea unificare a credinții sufletului românesc.

Se scot în relief, pe lângă arhierii bisericii, peste șapte sute (recte 774) persoane, cari vreme de un veac, mai puțin sau mai mult, au contribuit la gloriificarea numelui de român.

Stilul autorului este, ca în toate celealalte 50... lucrări tipărite: ușor, accesibil, lipsit de alegorii, de tropi, de figuri, de expresiuni bombastice... Se poate înțelege de toată lumea. Admirându-i străduința de albină, cu care a adunat și sintetizat trecutul diecesei noastre, al cărei lămurat sfinic a fost, să-i dorim odihnă liniștită în locul cu verdeață, unde nu e durere, nu e plângere, ci viață fără de sfârșit. Sit ei terra levis. Per saecula saeculorum.

Și avem încă un cuvânt de mulțumită și pentru postumul redactor al lucrării, care din modesta lui agoniseală și din pietate față de al lui frate, n'a cruțat nici oboseala, nici materia, ca să scoată la lumină și aceasta lucrare de șase sute pagini a fratelui său. Autorul lucrării, în vremurile din urmă, era preocupat de gândul să împodobească literatura bisericăască încă cu o lucrare: „Cultul morților“, care, la noi, prea puțin se manifestă, cum ne povestea repauzatul în Domnul. Redactorul, prin publicarea „Episcopii...“ traduce în fapt acest „cult“ față de fratele său. Primească mulțumirile noastre, recunoștința noastră, satisfacție și răsplată dela Dumnezeu, căci bine a scris: „exegi monumentum aere perennius“, atât pentru fratele său cât și pentru el.

1856—1939.

Episcop Dr. Iuliu Hossu.

PARTEA NEOFICIALA.

Din Apostolatul I. P. S. S. Iuliu

Pelerinaj la sfintele Mănăstiri dela Nicula (Someș) și Lupșa (Turda).

La o distanță de 5 km. spre sud-vest dela Gherla, într'o vale pitorească înconjurată de dealuri mari se găsește situată vestita comună *Nicula*, al cărei nume a devenit celebru în toată țara, ba chiar și peste hotare prin Icoana făcătoare de minuni a Precurarei Fecioare Maria, situată în fruntea iconostasului Mănăstirii, zidită pe dealul „Vergheleu, la un km. distanță spre răsărit de comună.

Călătorul, când intră în comună, e stăpânit de fiorii unei adieri sfinte, ce se desprinde din cadrul pitoresc al naturii, împodobit cu cunună de păduri de stejari, din răstignirile de pe la răspântii și ici colo din casele, pe a căror pereți se văd sfinți zugrăviți de cucernicii niculeni de odinioară.

Lăsând satul cu casele albe ascunse printre pomi, sui pe un drum costiș, ce duce la „mănăstire“, la capătul căruia, într'o poiană încântătoare se profilează turnurile bisericii celei noi, iar mai la vale, se ascunde modestă vechea bisericuță de lemn, locașul de odinioară al icoanei miraculoase. Astăzi, ea stă în biserică cea nouă, zidită la anul 1869 de către întreprinzătorul italian Laurentiu Zottich. Bisericuța cea veche a fost construită din lemn, între anii 1700—1712, din inițiativa contelui Sigismund Corniș, fost pe acele timpuri guvernator ai Ardealului. Acum ea zace părăsită și doar la pelerinajii, credincioșii smeriți, atrași de vechimea ei, și de faima de a fi adăpostit icoana făcătoare de minuni, îi sărută pereții sfinți.

Comuna e curat românească, pe care documentele istorice o amintesc dela anul 1326. Denumirea de *Nicula*, afirmă tradiția, s'ar deriva dela un puteruc bătrân, *Niculae*.

Din timpurile vechi niculenii se ocupau cu pictura bisericească, caracterul acestor picturi, fiind predominarea culorilor negru și roșu, așternute pe lemn, hârtie, pânză sau sticlă. Puține sunt bisericile vechi din județ și împrejurimi, în cari să nu se găsească o mulțime de icoane de acest fel, Deși făcute de oameni simpli, fără învățătură, arată uneori o dibăcie și un talent remarcabil.

Motivele, cari au determinat pe acești oameni modești să îmbrățișeze arta în mânăuirea penelului, — care în satele noastre ardeleni constituie un fenomen unic — sunt a se explica prin influența covârșitoare, ce a exercitat-o asupra lor faima icoanei făcătoare de minuni. Pe urma miraculoaselor

întâmplări dela 15 Februarie 1699, poporul niculean a fost transportat într'o stare sufletească nouă, care-l predispucea la încercări — la început foarte rudimentare — de a zugrăvi cu penelul icoane sfinte. Trăiau o viață nouă; fiecare tufă și firicel de iarbă, fiecare pom și părăiaș le șoptea, că acest pământ e sfințit de lacrimile Fecioarei.

Imboldul spre aceste opere de artă bisericească, creștea în măsura, în care creștea și numărul pelerinilor, cari le cumpărau, astăzi însă, niculenii aproape au părăsit această îndeletnicire, pe urma devalorizării icoanelor lor prin înazia celor Iyografiate, în țară sau străinătate.

Icoana „făcătoare de minuni“

Comoara sfântă a mănăstirii dela Nicula este icoana Preasfintei Fecioare Maria, așezată la mijlocul iconostasului și prevăzută cu un dispozitiv, care permite coborârea ei pentru a putea fi sărutată de zecile de mii de credincioși, cari aleargă în fiecare an pentru a vizita Mănăstirea.

După izvoarele istorice cari se păstrează, icoana a fost pictată la anul 1681 de un preot român anume *Luca*, din *Iclodul mare*, care desigur a fost un om foarte cucernic și evlavios, aprins de o devoțiune deosebită față de Preasfânta Fecioară.

Icoana este zugrăvită pe o scândură de brad, constând din două bucăți, lipite între ele și are lungimea de 85 cm., iar lățimea de 65 cm. Pe tabla de scândură a fost întinsă o bucată de pânză, peste care s'a așternut un strat subțire de gips, iar peste acesta pictura.

Ea reprezintă chipul Preasfintei Fecioare și a Pruncului Isus, pe care-l ține pe brațul stâng. Figura, lungăreață, este de culoarea spicului de grâu, cu ochii negrii, foarte expresivi, încât din orice parte ai privi icoana, acești ochi, par a fi îndreptați spre tine privindu-te cu blândețe. Fruntea Precurarei e ascunsă într'un văl de culoarea cerului peste care din afară, pe creștet în jos, coboară în falduri o haină purpurie umbrită cu negru și albastru. Pe creștet și pe umărul drept strălucesc două stele aurii. Pruncu Isus este reprezentat cu capul descoperit având părul negru. Ambele figuri sunt înconjurată de o aureolă strălucitoare.

Întreaga icoană, dimpreună cu cei doi îngeri din colțurile de sus, pare a reda

ceea ce evanghelistul *Luca* a intenționat să exprime în icoana Maicii Domnului „Povățuitoria”, pe care a zugrăvit-o El. Intreg ansamblul e plin de grație și cu atât mai fermecător că până în prezent nici o mână nu a putut reda într’o reproducere fidelă, splendoarea și farmecul cu adevărat ceresc.

Tradiția, precum și o serie de documente, susțin că icoana aceasta a fost cumpărată dela preotul *Luca* de nobilul român *Ioan Cupșa* din aceeași comună, care o dăruie bisericii din Nicula. Aici a stat mai mult timp trăgând poporul din jur prin frumusețea ei deosebită de a altor icoane. În sufletele bunilor credincioși sentimentele de evlavie și admirație creșteau tot mai mult, și treptat, treptat, numărul celor ce veneau să se prosteară în fața icoanei, devenea tot mai mare.

MIRACOLUL

Vremurile de pe atunci erau grele, purtându-se războaie cu turcii și tătarii. Împăratul *Leopold* al Austriei, pentru a controla și a asigura ordinea, aduse în Ardeal mai multe regimente dintre care unul la Gherla. În iarna anului 1694, la 15 Februarie mai mulți ofițeri și soldați din regimentul de călărași „*Hohenzollern*” din Gherla veniră pentru a cerceta biserica dela Nicula. Intrând în mănăstire și rotind privirea pentru a observa așezarea unei biserici răsăritene, ochii li se opriră asupra icoanei Maicii Domnului, mirându-se de frumusețea ei.

Spre uimirea lor însă, observară că din ochii Preacuratei curgeau lacrimi adevărate. Alergără imediat la preotul din comună „*popa Mihai*” căruia îi istorisiră întâmplarea miraculoasă. Acesta merse în grabă și el la biserică dimpreună cu ofițerii, soldații și locuitorii satului și ei nu avură decât să confirme veracitatea faptului. Câteva femei cuprinse de frică și evlavie ștergeau cu broboade lacrimile de pe fața Preacuratei cari nu conteneau să curgă în șiroaie, prelingându-se de pe icoană jos pe pământ. Miracolul dură, cu unele întreruperi timp de 26 de zile, în care timp s’au perindat un mare număr de credincioși prin fața icoanei, având astfel fericirea de a fi martori oculari a celor întâmplate. Mulți au fost aceia, cari au cercetat în mai de aproape icoana pentru a verifica dacă nu ar fi vorba numai de o înscenare dar s’au convins mai apoi că nu poate fi vorba decât de o intervenție supranaturală. Tradiția populară bogat țesută în jurul acestui miracol susține că toți aceia cari au mers să vadă cum lacrimează icoana

au fost ocrotiți de măcelul tătarilor și al turcilor

PELERINAJUL DIN ANUL ACESTA

În ultimii ani pelerinajul credincioșilor și al curioșilor a luat un avânt tot mai mare manifestându-se cu deosebire, în toată amplexarea, la marile praznice ale Maicii Domnului „*Sfânta Mărie Mare*” (15 August) și „*Sfânta Mărie Mică*” (8 Sept.), în special la „*Sfânta Mărie Mare*” când praznicul primește un fast deosebit prin evenimentul ce-l constituie prezența „*Vlădicului dela Cluj*” — I. P. S. Sa Episcopul dr. *Iuliu Hossu*.

Anul acesta, bucurându-se de un timp foarte frumos, vastul teren din preajma mănăstirii, a adăpostit un număr imens de pelerini. Peste 20 de mii de credincioși, au alergat din toate colțurile Ardealului pentru a se bucura de măreția acestui praznic. S’au putut astfel vedea până și îndepărtații „oășeni”, din părțile Sătmăruului, porniți la drum pe jos cu 5—6 zile înainte, în portul lor pitoresc, cu merindea în desagi și venind pe tot drumul în procesiune cu prapori, steaguri și icoane sfinte.

Priveștiștea acestei masse enorme de pelerini, este încântătoare în diversitatea multicoloră a portului din regiunile, ce le reprezintă.

Dealungul drumului, ce duce din sat la „mănăstire”, un șir nesfârșit de infirmi așteaptă mila celor, care urcă spre mănăstire în cete compacte.

La mănăstirea cea veche, pelerinii fac procesiunii în jurul ei, după care intrând înăuntru, sărută cu evlavie locul, unde a fost așezată la început icoana, și unde s’a întâmplat miracolul lacrimării. Se văd femei bătrâne, cari îngenunche în fața altarului și scormonind pământul sfânt dela piciorul altarului, pe care-l adună în maramă spre al păstra în semn de adâncă venerație, ca leac vindecător... Alții înconjoară mănăstirea cea mare, unde este acum adăpostită icoana „făcătoare de minuni”, de câte 15 ori, întonând cântece închinare Preacuratei, după care intrând în mănăstire, rostesc rugi fierbinți, cu genunchii plecați și sărută icoana sfântă. Scene impresionante se petrec aici. Mulți se apropie de icoana cea îndumnezită venind îngenunchi dela intrare și până la icoană, în fața căreia rămân în contemplare cucernică ceasuri întregi...

Arhiepiscopul în mijlocul pelerinilor

Înaltul Arhiepiscop, I. P. S. Sa. Episcopul *Iuliu* venind dela Cluj cu mașina, este întâmpinat încă la marginea comunei de mii de pelerini ce îl urmează într’o procesiune

impunătoare până la Mănăstire unde aștepta grosul mulțimei în frunte cu un sobor impunător de preoți.

Părintele *Leo Man*, egumenul mănăstirii rostește cuvânt cald de „bun sosit“, exprimând în numele zecilor de mii de credincioși prezenți, bucuria ce aceștia o simt când văd pe Păstorul iubit din nou în mijlocul lor.

Predica I. P. S. Sale Episcopului Iuliu

În mare sobor de preoți, Înaltul Arhiepiscop oficiază cu fast și cu mare solemnitate Liturghia Arhierescă la altarul ridicat în liber. Peste 4000 de credincioși s'au împărțășit cu acest prilej cu Sfintele Taine.

Cu o rară elocință și cu un glas răsunător Marele Arhiepiscop rostește o impresionantă cuvântare despre Maica Domnului pe care o prezintă, cu multă măiestrie în toată splendoarea ei, de Impărătească a Cerurilor care se întrepune pentru a mijloci oamenilor dela Dumnezeu daruri multiple.

„Voi din „țara Oasului“, care ați venit zile în șir, voi de pe Someș și de pe Câmpie, voi din Sălaj, Bihor și Maramureș, de prin munți și văi, pe toți va adunat acelaș gând — băătorind cale lungă — să veniți pentru a vă închina Preasfântei Fecioare Maria.

Azi Ea vă vede aici la Nicula, v'a văzut pe cărările băătorite până aici, v'a ascultat rostul buzelor voastre, cântarea și fericirea voastră. A primit din Cieruri cum curg râurile de oameni spre Nicula, stând alături de Fiul Ei dumnezeesc, Impăratul păcii și Mântuitorul sufletelor noastre. Impăratul „păcii“, — scump acest cuvânt de „pace“..., scumpă mostenire aceasta.

Voi, totdeauna a-ți alergat aici la Nicula aducând cu voi o durere, o suferință a voastră, a bolnavilor și a scumpilor voștri, să luați mângăere dela acea care se bucură peste măsură, pentru Fiul Ei, și a-ți primit atâta mângăiere în suflete, dar mai ales Pace.

Azi, câți din aceia cari alergau cu voi la Nicula, nu sunt de față. Câți departe fiind, au coborât în inimile voastre durere și îngrijorare.

O, mare este nedreptatea și întunerecul în lumea aceasta, abătându-se dela acela care a zis: „Eu sunt Lumina lumii cine mi urmează, nu va umbla întru întuneric“. Întunericul nedreptății a coborât grije și durere peste lumea întreagă, în care o parte arde, și zeci și zeci se prăbușesc la pământ pentru lucrarea Sătanii,

Isus, pe pragul de a urca lemnul crucii pentru a-și da viața ca să dea pace lumii, ne-a lăsat o moștenire scumpă: „Pacea sufletelor“.

Aceștia au lăpădat cuvântul lui Dumnezeu și de aceea e durere multă în lume, groază și întuneric. Pentru că nu este întuneric mai mare ca acesta, ca fiii să se învrăjbească între ei cași țiarele sălbatice.

În fața acestor vremuri noi încă trebuie să fim gata de apărare, gata a ne jertfi pentru acest pământ scump românesc, pentru acest neam.

Sunteți cu zecile de mii aici și ceeace s'a împlinit cu noi a fost dreptatea lui Dumnezeu, căci numai un act de dreptate dumnezeiască este ca noi să trăim liberi pe acest pământ, Eu cred și acum, că Dumnezeu se va îndura de noi, îndepărtând primejdia grea ce apasă. Este credința mea și a noastră a tuturor, căci cu cât primejdia, este mai grea, cu atât Dumnezeu este mai aproape de noi. Ne trebuie însă credință cu care să-l rugăm pe Isus prin Maica Precurată să ne dea mângăere și pace sufletelor. Aici la Nicula, și mai ales aici, El este în mijlocul nostru, căci ne-am adunat în numele său, venind să preamărim pe Maica Sa Precurată.

Înălțați sufletele spre El și cereți în rugile voastre fierbinți „Pace“, pentru că Isus, n'a murit pe lemnul crucii ca noi să plângem ci pace să avem, Va da Domnul, și se vor reînfoarce și cei plecați, în pace, și vă vor mulțumi că v'ați rugat pentru ei și pentru pace lumii.

Mergând acasă, duceți dragostea și binecuvântarea mea pruncilor și bătrânilor voștri, și păstrați credința vie în suflete, căci „dacă Dumnezeu este cu noi, cine ne va sta împotriva“.

Rostirea înaltului cuvânt arhieresc a prilejuit trăirea unor momente de aleasă reculegere sufletească pentru masa enormă, care plângea cu lacrimi fierbinți.

*

Mulțimea aceasta mare de credincioși, care aleargă cu atâta dragoste în fiecare an la Nicula, străbătând pe jos distanțe de zile întregi, este o dovadă vie și strălucită, că „maica Domnului dela Nicula“ le-a ascultat cererile și rugăciunile. De multe ori prin mijlocirea „Maicii dela Nicula“ s'au săvârșit multe minuni, dar fiindcă aceste minuni, nimeni nu le înregistrează, pomenirea acestor minuni se pierde pentru urmașii și pentru istorie.

Ceeace rămâne însă pentru mănăstire, ca o dovadă despre împlinirea multor cereri, ale miilor de credincioși, sunt cele peste o sută de daruri „votive“ din aur și argint, cari se pot vedea de oricine, așezate în cutii, deadreapta și deastinga iconostasului. Toate aceste daruri votive, constitue cea mai strălucită dovadă a intervențiilor miraculoase dela Nicula.

VICTOR S. POP

În ajunul praznicului nașterii Maicii Domnului I. P. S. Sa Episcopul *Iuliu* al Clujului, însoțit de Dr. Gh. Vidican-canonice, Dr. E. *Lemenyi*-prof. și un grup de clerici, fiind în drum spre mănăstire, se oprește în comuna *Baia de Arieș*, unde fiind primit cu deosebit fast din partea autorităților în frunte cu pâr. *P. Manea*, rămâne până a doua zi, când pela oarele 9 a. m. sosește la mănăstire unde în fața unei porți împodobite e primit din partea pâr. protopop al tractului Munții Apuseni, *C. Oțel* și din partea pâr. din *Lupșa-sat* *E. Oprea*. Doi copilaș predau flori. I. P. S. Sa mulțumind tuturor, îi exprimă bucuria de-a fi putut veni „mai ales în zile așa de grele“ prin care trece lumea pentru a lăsa cuvânt de îmbărbătare fiilor sufleteste.

Prezenți au fost o mulțime de preoți în fruntea credincioșilor adunați cu miile, excelând cei din *Bistra*, care în fiecare an conduși de d. inv. dir. *Coroiu*, dau în cor rezponzoriile la sf. Liturghie.

După vizitarea lăcașului sfânt, I. P. S. Sa pontifica sf. Liturghie sub un pavilion anume construit, iar credincioșii în cea mai mare reculegere ascută slujba sacră, străbătuți fiind de un murmur duios de căteori se rostea cuvântul de pace. Totul s'a început într'un cadru foarte măreț. Aierul înmiresmat și rece îți dădea mai multă putere de reculegere, mai multă claritate, iar ecoul ecteniilor preoților și rezponzoriile corului se pierdeau la cotiturile văii, ducându-se par'că departe, departe, și la cei rămași acasă, sau plecați la datoria către țară...

P R E D I C A :

În cadrele sf. Liturghii. I. P. S. Sa sub inspirația solemnității praznicului și a situației actuale, a rostit o puternică predică, pe care o redau pe cât posibil în toată originalitatea ei:

„Împărăteasă și Doamnă s'a născut nouă, înălțată prin umilința sa, nu ca cei ce s'au lăsat ispitiți de cel mai frumos dintre îngeri — Lucifer — și așa deveniți răsvrătiți, ci ca una ce a căzut la picioarele îngerului purtător de veste bună, zicându-i: „fie mie după cuvântul tău.“ Așa poporul acesta astăzi, și în trecut s'a aruncat credincios la picioarele altarului mănăstirii *Luășii*, a luat și ia puteri în vremi de restriște, puteri ce rămân grăitoare peste veacuri. Dacă am alergat cu drag în mijlocul poporului, am

făcut-o mai ales acuma, când lumea e așa de învrăjbită, când pacea e așa de amenințată, pentru a întări acest popor, care a rămas în cursul vremii mână în mână cu dreptatea lui D-zeu, respectându-i poruncile. Am spus să nu se teamă acest popor, pentru că Domnul e cu atât mai aproape cu cât primejdia e mai mare. Să nu ne îndoim în puterea și dreptatea lui D-zeu, pentru că asemenea lui Petru, care la porunca Domnului mergea pe marea ce înainte îi primejduia viața, tot așa acest neam temător de D-zeu, va pași peste toate primejdiile dacă va fi alături de El. Cum să nu dea D-zeu biruință acestui popor, care în rânduielile sale de slujbe sacre, rostește așa de des cuvântul de „pace“ și cuvintele „dreptatea Ta-i dreptate în veac și singur cuvântul Tău este adevăr“. Suntem un popor doritor de pace, nu râvnim a nimănu dar nici nu avem de dat nimic nimănu. Scumpii noștri sunt departe, dar totuși nu sunt departe căci sunt în țara lor. Stau de strajă asemenea cum tatăl stă în prag când familia îi e primejduită. Nu ne amestecăm în vrajba nimănu, dar nici nu vom lăsa să între în țară nimeni. Aceasta o cere sufletul românului. Stăm pe pragul datoriei către țară, dar să nu ne temem, căci *un Rege Infelept* ne conduce fără să se amestece în vrajba nimănu. Așa cum copilul primejduit se agață de haina maicii sale, așa acest popor să rămână aproape de Maica Domnului, mână în mână. Așa cum s'au concentrat în jurul altarului Patriei, așa să rămână în jurul altarului Domnului, cântându-i măririle Lui, și atunci Domnul războaielor și al biruinței prin dreptate, va fi cu el, iară pacea și dragostea Lui va rămâne prin Hristosul Lui cu toții.“

La finea sf. Liturghii, I. P. S. Sa a cuminecat personal peste 400 de credincioși, după care recomfortați, au pornit spre casele lor, cu fețele înseninate de o zi de reculegere sufletească.

I. P. S. Sa a mai vizitat casele credincioșilor din *Lupșa-sat*, după care ia parte la masa aranjată tot la mănăstire într'un local destinat pentru școale, iar pela oarele 4 d. m. urmărit de privirile înduioșate ale credincioșilor rămași. părăsește valea *Lupșii* îndreptându-se spre *Cluj*.

A. Bochiș-teolog.